

Під час перебування в Східній Словаччині у четвер, 9-го березня 2023 року, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Словацькій Республіці Мирослав Кастрян побував в Пряшеві і відвідав Словацько-український культурно-інформаційний центр, де відбулась зустріч з представниками українських установ і організацій.

Високого гостя привітав голова Центральної ради Союзу русинів-українців СР Павло Богдан і ознайомив його з головними завданнями організації та основними напрямками її діяльності.

▲ Посла Мирослава Кастряна (на фото вправо) привітає голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан.

Посол України Мирослав Кастрян відвідав Словацько-український культурно-інформаційний центр в Пряшеві

Мирослав Кастрян сказав, що зустріч в Пряшеві має певну символіку, бо саме на цей день припадає 209 років з дня народження Тараса Григоровича Шевченка, який єднає в одну сім'ю українців світу. Даль-

шею української культури Ярославів Джоґанику, яким його нагородив Президент України Володимир Зеленський згідно Указу № 27/2022 від 22 січня 2022 року.

В ході зустрічі присутні обмі-

письменників Словаччини встановити меморіальну дошку Григорієві Сковороді на будинку Словацько-українського культурно-інформаційного центру в Пряшеві. В близькому майбутньому книжково виїде вибір з творчої спадщини Г. Сковороди в перекладі на словацьку мову. Олена Довгович (Кошиці) ознайомила з діяльністю українського народного хору «Карпати», організуванням літніх українських молодіжних таборів та школи українства. Директорка Інституту україністики філософського факультету Пряшівського університету доц. Мгр. Ярміла Кредатусова, к. н. та проф. Світлана Пахомова, д-р наук поінформували про діяльність Інституту україністики. На сучасну пору в Пряшівському університеті 3-понад 8000 студентів 1200 з України. Близько 200 студентів вивчають україністику.

▲ Посол вручив Ярославу Джоґанику (на фото вліво) орден «За заслуги» III ступеня.

шу частину свого виступу присвятив подіям в Україні, яка зазнає руйнації через повномасштабне вторгнення російських військ. Чи не найбільше страждає від агресії цивільне населення. Висловив вдячність Словацькій Республіці за всебічну підтримку України, словацькому суспільству, яке надає необхідну допомогу українським біженцям, головним чином жінкам і дітям.

Мирослав Кастрян цікавився забезпеченням національно-культурних потреб українців Словаччини, можливими шляхами збереження національної ідентичності русинів-українців СР, функціонуванням Словацько-українського культурно-інформаційного центру в Пряшеві, станом і перспективами вивчення української мови та азбуки в школах.

Посол вручив орден «За заслуги» III ступеня директорці СНМ - Му-

▲ На фото (зліва): академік НАНУ Мирослав Сополіга, Браніслав Паніс, генеральний директор Словацького національного музею, Ярослав Джоґаник, директор СНМ - МУК, Радослав Раґач, генеральний директор секції культурної спадщини МК СР.

нялись поглядами на становище української національної меншини в СР та сучасного стану словацько-українських відносин. Іван Яцканин (Пряшів) поінформував про ініціативу Спільки українських

Вчителька української мови Марія Камозін (Убля) вручила послові альбом, який містить проби пера учнів ОШ в Ублі та малюнки.

Підсумовуючи зустріч, Мирослав Кастрян сказав, що це його перша, так би мовити, ознайомча зустріч. За ними підуть дальші. Метою таких зустрічей є в міру можливостей підтримати ініціативи, які поведуть до поліпшення становища української національної меншини, головним чином, в сфері культури і освіти.

В той же день, 9 березня 2023 р., Надзвичайного і Повноважного Посла України в СНМ - Музеї української культури привітав генеральний директор Секції культурної спадщини і культур національних меншин МК СР Радослав Раґач, генеральний директор СНМ Браніслав Паніс і директор СНМ - МУК Ярослав Джоґаник.

Мирослав ІЛЮК.
Фото автора.

▲ Частина учасників зустрічі.

Підготовка центральних акцій

У четвер, 9 березня 2023 р., в Пряшеві під головуванням Павла Богдана відбулось чергове засідання Президії Центральної ради СРУСР. Президія обговорила та схвалила програмно-організаційне забезпечення центральних акцій СРУСР, таких як 61 Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духновича в Пряшеві (16. - 17.5.2023), 58 Фестиваль фольклору русинів-українців Словаччини в Камійонці (3. - 4.6.2023) та 69 Свята русинсько-української культури у Свиднику і Пряшеві (Свидник - 23.6. і 25. 6.2023, Пряшів - 23.6. - 25.6.2023).

Серед поточних завдань Президія обговорила також можливі шляхи відновлення вивчення української мови (в групах, гуртках, класах) тих шкіл, де для цього виникають сприятливі умови.

-мі-

▲ На фото (зліва): староста Орябини Старолюбівнянського округу Радослав Беньо, посол Мирослав Кастрян, директорка Основної школи в Орябині Жанета Штефанік.

Поширені міфи про Тараса Шевченка

У період російських гібридних воєн українці беруть на озброєння також пророче слово Шевченка. Так було і цього року, у березневі дні, коли пригадуємо 209 років з дня народження геніального сина українського народу. 3 нагоди річниці з дня народження поета увагу привернула розмова з Аліною Понипалюк.

Аліна Понипалюк, кандидатка історичних наук, зазначила, що Т. Г. Шевченко мав доволі гарний достаток і був дуже прогресивною людиною на відміну від міфу про волоцюгу без коштів для існування.

Про це вона розповіла в етері Еспресо.

«Насправді міфів про Т. Г. Шевченка дуже велика кількість. Я намагалася висвітлити ті, які є стереотипними у нашому суспільстві. Перше - «дід у кожусі», ми завжди звикли бачити похмурого Шевченка у шапці. Але треба розуміти, що Тарас Григорович був дуже прогресивною людиною

на свій час. Він модно вдягався, у нього були найкращі та найвишуканіші костюми, які він собі замовляв з Парижу до Санкт-Петербурга. Наприклад, він кожного місяця міг собі купувати такий костюм, бо його картини були дуже популярними, його всі знали та цінували як художника, тому активно купувалися роботи Шевченка», - розказала кандидатка історичних наук.

Аліна Понипалюк зауважила на цікавому моменті про те, що сучасник Т. Г. Шевченка, російський поет Олександр Пушкін не міг собі купити навіть чоловічий верхній двобортний одяг - сюртук на весілля, не говорячи про пошиття десь у Парижі.

«Руйнуємо міф, що Шевченко був волоцюгою без коштів для існування, що начебто його утримували якесь пани. Тарас Григорович мав доволі гарний достаток і був модником. А те, що він носив кожух та козацьку шапку й у такому вигляді з'являвся у найкращих будинках Санкт-Петербурга, то для того, щоб підкреслити свою українськість. Таким чином, Шевченко намагався популяризувати все українське і не ганьбився тим, що він є українцем. Також думка про те, що він був атеїстом, то це не так, тому що для нього на рівні було два гасла - Бог і Україна. І аналізуючи його твори, ми побачимо всюди поєднання Бога та України, а атеїсти про таке не пишуть», - підсумувала історик.

«Еспресо», 9.3.2023 р.

69 СВЯТО КУЛЬТУРИ ВІДБУДЕТЬСЯ ПАРАЛЕЛЬНО У СВИДНИКУ ТА В ПРЯШЕВІ

Центральна рада Союзу русинів-українців СР на своєму засіданні 17 грудня 2022 року прийняла рішення Свято культури організувати паралельно у Свиднику та у Пряшеві. Одночасно була проведена й корекція назви. Нова назва – Свято русинсько-української культури. Зміни ініціювала Програмна рада СРУСР.

Як масова національно-культурна традиція, присвячена оглядові народної художньої творчості, Свято за майже 70-річну історію міняло назву і місце проведення. Було засноване Культурним союзом українських трудящих (КСУТ) та Пряшівським Крайовим національним комітетом в далекому 1955 році. Перше відбулося у Меджилабірцях, всі дальші – у Свиднику.

Що вело Програмну раду до того, щоб здійснити цю історичну зміну, таж Свято прославило Свидник по всьому світу? На наші запитання відповів голова Програмної ради Петро Беґені.

– В першу чергу, це запитання треба поставити всім заінтересованим. Нас не радує, що ми були змушені шукати нові альтернативи. Свидницький амфітеатр в безнадійно поганому стані. Крім того, там організується русинський фестиваль, який, на жаль, не має нічого спільного із збережен-

ням народних традицій, що є основою нашого Свята, він більш-менш організується на комерційній основі. Держава на організацію Свята дає не мало грошей, для його підготовки потрібно велике зусилля багатьох людей, фахівців, фольклористів, колективів. І наперекір тому у свидницького глядача в останньому часі є мінімальний інтерес, в організуванні русинського фестивалю спостерігається антиукраїнська настроєність.

А для кого ми організуємо Свята? Для глядача, незалежно до якої національної групи голоситься. Посередництвом Свята ми не хочемо людей розділювати, але, навпаки, з'єднувати. З другого боку, у представників міста Пряшів ми знайшли велике порозуміння і допомогу, щоб Свято культури і тут могло продовжувати свою подальшу успішну дорогу, а для його організування у Пряшеві є відповідні умови.

Коли відбудеться Свято і яка його програма?

– Програму 69 Свята русинсько-української культури ми запланували так, щоб вона була практично підготовкою до його 70 річниця. Відбудеться в терміні, який ухвалила Центральна рада СРУСР, а саме від 23 до 25 червня на двох місцях: у Свиднику і Пряшеві. СНМ – Музей української культури у Свиднику планує організувати художню виставку

та фольклорно-етнографічну програму в скансені. В Пряшеві плануємо також організувати виставку фотографій з попередніх Свят в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі, в суботу пройде програма в центрі міста під

Михайлу Іванцові – 70

Михайло Іванцо народився 3.3.1953 року в селі Полата на Лабірщині як наймолодший з трьох дітей. Початкову школу відвідував у Полаті, старші класи у Меджилабірцях. У 1971 році закінчив Середню загальноосвітню школу в Меджилабірцях. У 1971-1976 роках вивчав соціологію в Московському державному університеті ім. Ломоносова.

Після закінчення університету почав працювати соціологом у «ВИГОРЛАТ» Снина. У 1986-1990 роках працював заступником директора з питань персоналістики на підприємстві «JAS» Снина.

Після 1990 року був спочатку директором Дому пенсіонерів (DSS) в селі Осадне, потім протягом 4 років торговим представником компанії «PROTETIKA» Братислава у Виноградіві, Україна. З 1999 року працював державним службовцем в Окружній держадміністрації в Снині. Від 2004 року до виходу на пенсію був директором Дому пенсіонерів в Новоселиці.

Має троє дітей. З кінця 90-х років активно працював у Союзі русинів-українців Словацької Республіки. Очолював Регіональну раду в Гуменному (до 2022 року), 4 виборчі періоди був членом ЦР СРУСР, головою Миської організації СРУСР в Снині (до 2022 року).

Під його керівництвом гуменська Регіональна рада стала найактивнішою серед усіх регіональних рад.

Розпочав тісну співпрацю з регі-

назвою *Живе запрошення*, а в неділю, 25-го червня, після обіду заплановані три програми в місцевому амфітеатрі: *Казково з Котигорошком* – дитяча програма, *Зберігаймо традиції наших предків* – програма фольклорних колективів, а кульмінацією Свята буде заключна програма *Вітання від гостей*, в якій виступлять колективи з України, Сербії, Литви, Польщі та вже традиційно наш професійний ансамбль – ПУЛЬС.

Декотрі з цих колективів виступлять і у Свиднику.

З-поміж колективів, які виступлять у програмі, згадаймо хоча б такі, як *Земплин, Поляна, Шарішан, Карпатянин, Маковиця*. Програмою передбачені виступи відомих співачок народних пісень та виступи дальших колективів. Думаю, що глядачі в обох містах будуть задоволені гарною програмою.

За розмову подякував
Мирослав ІПЮК.

▲ Петро Беґені.

Також співініціював співпрацю з культурними інституціями, приматорами міст та старостами сіл у просуванні національної культури, організації культурних акцій та фестивалів.

Також співініціював співпрацю з культурними інституціями за кордоном – управлінням культури Закарпатської обласної адміністрації в Ужгороді, районною держадміністрацією у Великому Березному, старостами міст та сіл на Закарпатті, Союзом русинів українців Сербії у Новому Саді, прикордонними селами та містами Польщі.

Був співорганізатором таких культурних акцій, як «На крилах мелодій» та «Літературні таланти» в Гуменному, Фестивалю духовної пісні у Снині, регіональних оглядів «Маковицька струна», регіонального змагання фести-

валю драми і художнього слова ім. Олександра Духновича.

Започаткував також фольклорний фестиваль – «Під Бескидом зелененьким» в ареалі рекреаційного осередку Синьської рибниці, на який приходило багато колективів із-за кордону. Легендарним став щорічний концерт колядок та віншів «Добрий вечір, щедрий вечір», який на початку січня відбувається в Синьському будинку культури.

Вагомий був його внесок у розвиток фольклорних фестивалів в селах регіону – Ублї, Стаціні, Пихнях, Пчоліному, Полаті, Рунині, Тополі, Новоселиці, Руській Порубі, Кленовій та інших.

Не можна не згадати його особливо теплі стосунки з Союзом русинів українців Сербії у Новому Саді. Він організував участь (і сам брав) заступників СРУСР та наших художніх колективів майже на всіх фестивалях «Ружова заградка», який щорічно проходить у Новому Саді у Воеводині.

Завдяки своїм контактам Михайло Іванцо забезпечував майже на всі вище згадані культурні акції участь художніх колективів із-за кордону – України, Сербії, Польщі і навпаки, організував участь художніх колективів Пряшівщини на фестивалях за кордоном.

Вище наведений перелік діяльності Михайла Іванца здалека не вичерпаний. Його організаторські здібності, ентузіазм та відданість народній справі можуть служити прикладом для багатьох з нас

Тож побажаймо йому з нагоди ювілею багато здоров'я та сил до подальшої праці на народній ниві.

На многа і благая літа!
-іт-

Об'єднання сил для відновлення миру і безпеки у світі

Дії міжнародних установ та організацій

Після 2-ї світової війни політики стараються створити систему, яка б запобігала подібним катастрофам. Створюється Організація Об'єднаних Націй з метою підтримувати міжнародний мир та безпеку, розвивати дружні відносини між націями, здійснювати міжнародне співробітництво в сфері розв'язання міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру.

Основними принципами ООН, крім іншого, є те, що усі члени Організації Об'єднаних Націй «розв'язують свої міжнародні суперечки мирними засобами... і утримуються в своїх міжнародних відносинах від погрози силою або її застосування як проти територіальної недоторканності або політичної незалежності будь-якої держави...»

Пізніше у 1975 р. з метою поглиблення Статуту Організації Об'єднаних Націй Високі представники держав-учасниць Гельсінської декларації урочис-

то ухвалили, що «поважатимуть суверенну рівність та індивідуальність одна одної, а також усі права, притаманні та охоплені її суверенітетом, включаючи, зокрема, право кожної держави на юридичну рівність, на територіальну цілісність і на свободу та політичну незалежність... поважатимуть право одна одної визначати і вести, як вони бажають, свої відносини з іншими державами відповідно до міжнародного права... утримуватимуться у своїх взаємних відносинах, а також у своїх міжнародних відносинах загалом від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності чи політичної незалежності будь-якої держави або будь-яким іншим способом... вважають недоторканими всі кордони одна одної, а також кордони всіх держав у Європі, і тому вони утримуватимуться тепер і в майбутньому від нападу на ці кордони... поважатимуть територіальну цілісність кожної з держав-учасниць... вирішуватимуть суперечки між собою мирними засобами таким чином, щоб не ставити під

загрозу міжнародний мир і безпеку...»

Російська Федерація (РФ), яка проголосила себе наступником СРСР і стала постійним членом Ради Безпеки ООН, своєю агресією в Україні очевидно порушує цілі і принципи ООН, розвинені в Гельсінській декларації.

РФ порушила не тільки наступницькі, але і власні зобов'язання з Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією, ратифікованому 1998 році, в якому в Статті 2 наведено, що «Високі Договірні Сторони... поважають територіальну цілісність одна одної і підтверджують неприпустимість існуючих між ними кордонів».

Невизнання Росією законно визнаних кордонів інших країн відкриває «скриньку пандори», що може привести до безліч суперечок і конфліктів в різних регіонах світу.

Переважає більшість країн засуджує війну Росії проти України. Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1,

прийняту 2 березня 2022 року, було ухвалено 141 голосами «за», 5 «проти» та 35 утрималися. У документі, співавторами якої виступили 96 держав, висловлено жаль з приводу російського вторгнення в Україну та вимогу повного виведення російських військ і скасування рішення про визнання самопроголошеної Донецької та Луганської народних республік.

Голосування на Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй за Резолюцію є потужним свідченням про те, що переважна більшість держав стоїть на боці України, на захисті Статуту ООН і рішуче виступає проти теперішньої війни Росії проти України та її народу.

Територіальна цілісність є одним з основних принципів Організації Об'єднаних Націй, і насильницька зневага Росії до національних кордонів та суверенітету України не може бути прийнятною і не буде прийнятною. Ухваливши цю резолюцію, присутні держави чітко дали зрозуміти, що вони не допустять спроб будь-якої держави-члена ООН захопити територію силою. Голосування стало гучним докором Росії за її агресію проти України.

(Продовження на 3 стор.)

Бардіївська Регіональна організація Союзу русинів-українців Словацької Республіки вшанувала своїх членів з нагоди

Міжнародного жіночого дня на невеликому святі у цукерні «U babičku» («У бабусі») в Бардієві. У приємній, майже сімейній обстановці, створеній власниками кондитерської, члени Окружної організації СРУСР зустрілися тут, хоча і не у великій кількості, щоб разом відзначити це свято 10 березня.

На початку до присутніх звернувся голова організації, пед. д-р Микола Деніс, який підкрес-

«Стебницькі бабусі» співали у цукерні «U babičku» з нагоди МЖД

лив роль жінки в суспільстві, її незамінне місце, особливо у вихованні молодого покоління, в сім'ї, в школі, науці, охороні здоров'я, транспорті, культурі, спорті чи політиці. За його словами, ми вже не можемо уявити собі жодної сфери та галузі нашого суспільства без жінок, не виключаючи й мистецтво. Жінка, як митець, але також і муза для митців. Свою промову він завершив поетичним словом. Разом з іншими чоловіками-чле-

нами організації вони подарували своїм жінкам-членам романтичну білу квітку і разом сиділи та співали за келихом вина, кави та смачною мачанкою. Гарну атмосферу створили «Стебницькі бабусі», Марія Микова та Анна Перегримова, пісні яких змусили присутніх «забути» про поточні проблеми та війну в Україні, принаймні на деякий час.

Хоча багато членів не змогли бути присутніми на цьому святковому зібранні через різні причини, зустріч порадувала присутніх і засвідчила, що потрібно зустрічатися, не замикатися в мушлі, активно обговорювати особисті справи і суспільні події.

Марія ГМИТЕР.

(Закінчення з 2 стор.)

Путін про єдність росіян та українців

Чим мотивує В. Путін агресивні дії РФ проти України, можна довідатись з його статті «Про історичну єдність росіян та українців» опублікованої 12 червня 2021 року російською і українською мовами. Стаття Володимира Путіна «Про історичну єдність росіян та українців» • Президент России (kremlin.ru).

Однією з головних ліній, яку він старається доводити в статті, є те, що українці, білоруси і росіяни не є окремими народами, а єдиною російською нацією.

«Саме радянська національна політика – замість великої російської нації, триєдиного народу, що складається з великоросів, малоросів і білоросів – закріпила на державному рівні положення про три окремих слов'янських народи: російський, український і білоруський.»

Про маніпуляцію В. Путіна з національністю народів Російської імперії і СРСР свідчать аналізи демографічних даних в Російській імперії і в Радянському союзі, взяті з джерела: demoscope.ru/weekly/ssp/census.php?cy=0.

За офіційними даними Першого загального перепису Російської імперії 1897 р., з усіх 125 640 021 громадян як рідну мову російську (Великоруський язык) визнали 55 667 469 (44,30 %), українську (Малоруський язык) 22 380 551 (17,81 %), білоруську (Білоруський язык) 5 885 547 (4,68 %) громадян. В цілому в переписі було зазначено більше сотні різних мов і говорів.

Подібний розподіл за національністю був і під час перепису населення в СРСР у 1926 році. З усіх 146 637 530 громадян росіянами (Русские) визнали себе 77 791 124 (53,05%), українцями (Украинцы) 31 194 976 (21,27%), білорусами (Білоруссы) 4 738 923 (3,23%) громадян. В порівнянні з попереднім переписом відносна кількість українців зростає на 3,46%.

Об'єднання сил для відновлення миру і безпеки у світі

Однак аналіз даних перепису за 1939 рік показує вже інші тенденції. З усіх 170 557 093 громадян росіянами визнали себе 99 591 520 (58,39 %), українцями 28 111 007 (16,48 %), білорусами 5 275 393 (3,09 %) громадян. В порівнянні з попереднім переписом, якщо кількість всього населення в СРСР зростає на 16,31%, кількість українців зменшилася на 3 083 969, що становить (9,88 %) всього українського населення у 1926 р.

З аналізу демографічних даних в період після Другої світової війни випливає, що кількість українців в УРСР в абсолютних показниках поступово зростала, але 3-4 раз повільнішими темпами ніж кількість росіян, що свідчить про русифікацію українців.

З наведеного ясно видно, що якраз радянська національна політика під проводом інтернаціоналізації русифікувала інші національності, особливо українську і обмежувала їх розвиток.

Українська держава і її боротьба за виживання

Дальшою з ліній, яку В. Путін старається доводити в статті, є теза, що «сучасна Україна – цілком і повністю дітище радянської епохи». Він замовчує або перекучує довголітню історію України як держави від Київської Русі, через Галицько-Волинське князівство, Велике князівство Литовське, Українську козацьку державу, Українську Народну Республіку.

Київська Русь мала дипломатичні відносини з багатьма країнами Європи, Візантією, скандинавськими країнами, Хозарським каганатом та іншими східними країнами. Ці зв'язки беруть початок з IX століття, і тривають аж до розпаду Руської держави у XIII столітті. Найкращі доньки Русі здавна входили в королівські династії Польщі, Шотландії, Норвегії, Франції, Османської імперії, і

досі шановані на своїй новій батьківщині.

Путін маніпулює і з назвою держави «Україна». В своїй статті він наводить, що «Назва

гається у Військовому архіві у Стокгольмі. У 1647 року він завершив велику «спеціальну карту», а трохи пізніше – «генеральну карту» України.

«Україна» тоді (1686 року І. Б.) використовувалася частіше у значенні, в якому давньоруське слово «окраїна» зустрічається у письмових джерелах ще з XII століття, коли йшлося про різноманітні порубіжні території».

Правдою є, що назва Україна з'являється на географічних картах одного з найвидатніших картографів XVII ст. французького інженера, будівника фортець, архітектора Гійома Левассера де Боплана. Ще 1639 року Боплан створив першу карту України на основі власних досліджень. На ній зображено 993 населених пунктів, 153 річки, 4 острови, 13 порогів, 4 ліси, 2 моря. Карта охоплює практично всі території сучасної України, крім південно-західного прикордоння і основної частини Криму. Сусідами України на сході є Московія, на півночі Литва, на південному заході Валахія. Нині ця карта збері-

Предки нинішньої України не раз зазнавали руйнівних нападів від свого північно-східного сусіда.

В часі феодальної роздробленості Київської Русі, у березні 1169 року після тривалої облоги і жорстокого триденного штурму столицю держави Київ було захоплено, нещадно пограбовано, безжалюдно зруйновано, сплюндровано і спалено. Бандитський напад на Київ здійснили 11 удільних князів за наказом суздальського князя Андрія Боголюбського. Більшість киян, незалежно від віку і статі, було перебито, покалічено або взято в полон. Тих бранців, які вижили, людолови продали в рабство.

В різні періоди Україна була схильна до співіснування і співпраці із своїм північно-східним сусідом. Так це було і в часі Богдана Хмельницького. Переяславський договір від 27

березня 1654 року зберігав за Україною фактичну незалежність, дозволивши утримувати 60-тисячну регулярну армію, закріпивши непорушність кордонів, власне управління, включаючи податкове відомство, гарантував свободу віросповідання, недоторканність прав, свобод та власності політичної, економічної та військової еліти і забезпечував військово-політичну допомогу Москви проти Польщі. Однак уже після двох років московсько-польський мир, підписаний без представників від України в 1656 році у Вільні, порушував Переяславський договір. Мирний договір між Річчю Посполитою і Московським царством, підписаний 6 травня 1686 р. у Москві (т. зв. «Вічний мир») остаточно затвердив насильницький розподіл України між Польщею та Московщиною. Це

створило великі перешкоди на шляху об'єднання українських земель і послабило український національно-визвольний рух. Росія поступово обмежувала права, закріплені Переяславським договором, і звела їх нанівець, однак українці не переставали боротися за свою незалежність. Було декілька українсько-російських війн під проводом Виговського, Мазепи та інших. Однак завершилось все ліквідацією Гетьманщини, Січі, козацького стану, русифікацією та знищенням української державності.

Після Першої світової війни, подібно як створювалася демократична Чехословаччина, і Українська Народна Республіка народжувалася на демократичних принципах з волі народу і з наміром жити з усіма сусідніми державами в згоді і приязні.

Іван БАЧА.

(Продовження у наступному номері.)

▲ Гість вечора – Петро Бегені, вправо ведуча програми Єва Олеар.

Давайте познайомимся ...

Остання акція Пряшівської регіональної ради СРУСР в залі Словацько-українського культурного та інформаційного центру 1-го березня ц.р. стала незвичайною. Програму «Незнайомі знайомі» організатор готує в рамках проекту, ухваленого Фондом підтримки культури національних меншин. Публіці відкриваються досі невідомі цікавості з робочої посади гостя.

Гостем вечора був вже майже п'ятидесятник RNRr. Петро Бегені – абсолювент астрономії і астрофізики Математико-фізичного

запрошення «Всесвіт над головою».

Ще будучи учнем середньої школи, П. Бегені захопило слідкування зірок на небі. А ще скоріше він любив займатись колекціонуванням камінців, або, полюбивши хімію, квартира була повна склянок з хімічними препаратами. Так його хлоп'яче гобі, прихильність до таких слідкувань вели його кроки до пізнання небесних тіл, до зірок, планет, до того прекрасного світу, що над нашими головами, де діється безліч нами не спостережених прекрасних дій.

▲ Частина присутніх.

факультету Університету Коменського в Братиславі. В сучасності працює спеціалістом в інформаційних технологіях, але серцем він – астроном. З його характеристики вибираємо: «Його астрономічні початки поєднані з Обсерваторією в Пряшеві, де видав свої публікації: «Основи спостереження за нічним небом» (1994), «Спостерегаємо за тілами Сонячної системи» (2001), «Зоряний мандрівник» (2010). В останніх роках активно віддає свої відомості і здібності проблематиці світлового забруднення, він один з ініціаторів створення «Парку темного неба Полонини».

«Дивлюсь я на небо, та й думку гадаю ...» першою прозвучала пісня, якою вечір увів присутніх у проблематику, що її наводила і назва

Д-р П. Бегені презентував відеозаписом свої спостереження за світловим забрудненням над нашою планетою, причому наголошував на те, як освітлення в містах понижуює можливість слідкувати за небесними явищами, походами зірок і планет і інших всесвітніх процесів. З тим пов'язане і зменшення числа зірок на небі, що наукою доведено.

Гість вечора активний популяризатор астрономії, виступає проти світлового забруднення. З тої тематики він написав 4 книжки, з яких найцікавіша під назвою «Астрономічне око».

Зацікавила розповідь про визначний Національний парк Полонини, який нашим людям близький та декотрі частини яко-

го занесені у список Світової спадщини ЮНЕСКО. Це парк на межі трьох держав – Словаччини, Польщі та України в Буківських верхах. З ними сусидить Bieszczadzki Park Narodowy в Польщі та Ужанський національний природний парк в Україні.

Приємно були сприймані пісні «На плаю, на плаю» та «Темна нічка гори вкрила, полонину всю залила...», які влучно підходили до актуальної тематики.

Ще інші цікаві інформації на тему всесвіту над нашими головами сприймалися залом. Несподівано була, зокрема, інформація про передачу офіційного сертифікату про найменування астероїда 2001 TY 260 268163 (Бегені), затвердженого Міжнародним астрономічним союзом 25 липня 2022 року. Присвоєння таких відзнак діється на

▲ У художній програмі виступають Петро Бегені, ст. та Віктор Гацак.

основі строгих правил, які гість присутнім достатньо пояснив та яким ініціативи і активності Петра Бегені в даній області відповідають. Тим щиріше були вітання і оплески від присутніх.

Пісні, які приємно збагатили програму, виконували батько гостя вечора Петра Бегені, сестри Тетяна Мудра (Бегені) та посередництвом відеозапису і сестра Беата Федорук (Бегені) зі США, а також Віктор Гацак, який програму супроводив музично.

Єва ОЛЕАР.

Фото Ладислава ЦУПЕРА.

▲ В перший день учасники оглянули Словацько-український культурно-інформаційний центр.

Принесли радість дітям

На запрошення Союзу русинів-українців Словацької Республіки та громадського об'єднання «Ласкаві сердечка» 1 – 2 березня 2023 року у Пряшів завітали учасники Благодійного Рекордного гастроляного туру «Повернемо дитинство в Україну» на підтримку евакуйованих та постраждалих від війни дітей з України.

В перший день перебування вони завітали між біженців з України в комунітному центрі по вул. Конштантинівій у Пряшеві, яким показали уривки своєї програми. Наступного дня оглянули місто і відвідали Словацько-український культурно-інформаційний центр. Після того в Театрі ім. О. Духновича учасники туру представились з виставою «За двома зайцями 2.0» та терапевтичною анімаційною програмою «Три Козаки та голуби МИРУ» і «Україна чудес». Хореографічні, циркові, світлові, вокальні та акробатичні номери, оркестр барабанщиків повністю захопили зал, переповнений дітьми із своїми мамами, які хоч на короткий час могли забути про свої страждання.

Благодійний фонд «Дитинство Україне» організував вже більше як 1000 реабілітаційних творчих виїздів для дітей за період війни в Україні.

-пб-

Афоризми Олександра Духновича

* * *
Юноші говорять то, що думають;
Старики – то, що сділали,
А глупії – то, що намірени ділати..

* * *
● Скупець подобний свині, коя токмо по смерти пользует своїм жиром.

* * *
● Книги треба читати. У житті не може бути кращого і приємнішого, як читати або писати, тобто пізнавати все нове, що існує, сучасникам розмовляти з нащадками, і, таким чином, зробити своїм надбанням все, що колись було, і те, що відбудеться. Книга – це мила родина, лиш би я розумно і добре підкорявся їй. Бо ж вона не кричить, не шумить, не жаждіба, ні ненаситна, ні не вперта. Книжки, якщо їм наказати, заговорять, від них ти почуєш все, що бажаєш. Отже, друже, читай, пиши, міркуй!!

Пряшівський край є третім найбільш відвідуваним регіоном Словаччини

У 2022 році Пряшівський край відвідало 888 970 відвідувачів, які були розміщені в установах туризму. Це на 69% більше, ніж у попередньому році. Однак туризм все ще не дотягує до показників до пандемії. Пряшівський край є третім найбільш відвідуваним регіоном Словаччини. Це другий за популярністю регіон Словаччини серед словацьких відвідувачів.

Із загальної кількості 888 970 відвідувачів 212 154 були іноземцями. Було зареєстровано 2 609 028 ночівель, причому іноземці склали 22% від загальної кількості. Для порівняння, у 2021 році в регіоні зупинилося 526 785 відвідувачів. У 2019 році, який був найуспішнішим роком з точки зору прибуття відвідувачів, у Пряшівському краї було зареєстровано понад 1 108 000 відвідувачів (Джерело даних: DATAScube. Статистичне управління Словацької Республіки).

«Кількість відвідувачів і ночівель збільшилася в порівнянні з минулим роком, але все ще не відповідає показникам, зафіксованим у роки до пандемії коронавірусу. Нам також не вистачає іноземних відвідувачів, які поступово повертаються. На цей регіон також впливає питання безпеки через ситуацію в Україні», – сказав Мартін Яношко, директор Крайової організації туризму (КОСР) Північно-Східна Словаччина.

Найбільше іноземних відвідувачів

прибуло до Пряшівського краю з Чехії (42% іноземних відвідувачів, розміщених у закладах туризму), Польщі (19%) та Угорщини (9,3%). Далі йдуть Україна, Німеччина, Литва, США, Ізраїль, Великобританія і зникає першу десятку іноземних відвідувачів Латвія.

Кількість відвідувачів у 2022 році в Пряшівському самоврядному краї:

- 1 Чехія 89 216
- 2 Польща 39 866
- 3 Угорщина 19 885
- 4 Україна 10 132
- 5 Німеччина 9 095
- 6 Литва 5 452
- 7 Сполучені Штати Америки 3 490
- 8 Ізраїль 3 339
- 9 Велика Британія 3 152
- 10 Латвія 2 623

Найсильнішим районом за кількістю відвідувачів є Попрад, за ним йдуть райони Кежмарок, Бардіїв, Пряшів і Стара Любовня. Таким чином, Високі Татри та їх околиці, безумовно, є провідним регіоном за кількістю відвідувачів у Пряшівському краї.

У 2022 році відвідувачам Пряшівського краю було доступно 1 027 об'єктів розміщення; готелі та пансіонати становили майже 36% пропозиції, решта – приватні помешкання, кемпінги та ін. Доходи від розміщення склали 90 622 633 євро (без ПДВ).

У 2022 році КОСР Північно-Східна Словаччина перепрофілювала при-

близно 125 кілометрів велосипедних доріжок на Левочій височині, в Шаріш, сюди також входить 31-кілометрова ділянка на маршруті Ганіска – Липани або модифікація лісової велосипедної доріжки на стежці біля Малковської гірки. У сфері туристичної інфраструктури було встановлено оглядові телескопи на вежі в Стрпковці та на оглядовому майданчику в Красній Луці, відреставровано дерев'яний мегафон у Златій Бані, а в Лачновському каньйоні встановлено нову металеву драбину. Інформацію для туристів надають нові інформаційні стенди в Габурі, Снині та інших місцях. Відремонтовано шість ділянок Шляку мінеральних джерел (Cesty minerálnych prameňov) у північному Спіші та Пенінах. У Бардієвських Купелях у співпраці з ООСР Шаріш – Бардіїв був повністю відновлений пішохідний міст Дружби (5-й за довжиною дерев'яний пішохідний міст у Словацькій Республіці). У північно-східній частині Сланських пагорбів у хотарі села Германівці н/Т. Крайова організація туризму реалізувала у 2022 році розважально-пізнавальну стежку Долиною велетнів (Údolím obrov). Ці та інші міри також сприяли покращенню туристичних можливостей для відвідувачів Пряшівського краю.

Барбора ЧЕХОВА.

▲ Присутніх зацікавили книжкові видання Петра Бегені.

